

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER

De droefheid naar God [p.5]

Classicale evangelisatiepost Utrecht-Leidsche Rijn

In 2002 besluit de classis Utrecht om in Leidsche Rijn, de nieuwe Vindex-wijk aan de westkant van de stad Utrecht, een evangelisatieproject op te zetten. De eerste activiteiten betreffen onder meer het organiseren van koffieochtenden en thema-avonden en het opzetten van een kinderclub. Centraal punt voor de activiteiten is het gebouw 'De Hoeksteen' in de wijk 'Parkwijk'. Dankzij

een grote gift kan dit pand in 2011 aan het Deputaatschap voor de Evangelisatie worden overgedragen. Momenteel zijn er zo'n 80 vrijwilligers bij het evangelisatiewerk betrokken. Zij worden onder meer ingezet bij het kinder- en tienerwerk, de crea-ochtenden, de inloop op woensdagmiddag, het straatwerk en het folderen. Als veldwerker is J.B. Kardol in Leidsche Rijn werkzaam.

16/08/2018
jaargang 96

nr **46**

Kust de Zoon

In Handelingen 4:25 wordt ons meegedeeld dat David de dichter van Psalm 2 is. David is als koning van Israël een beeld van Christus. Psalm 2 is dus een Messiaanse psalm.

Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij op den weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Welgelukzalig zijn allen die op Hem vertrouwen.

Psalm 2:12

In de eerste verzen lezen we dat de overwonnen volkeren in opstand komen tegen koning David. Maar in vers 2 kunnen we lezen dat ze ten diepste in opstand komen tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde. De Heere heeft echter ook recht op de heidenvolken. Hij is hun Schepper. Ze zijn naar Zijn beeld geschapen. Maar ze willen niet bukken onder het juk van de God van Israël. Ze willen niet gebonden zijn. Ze willen zelf de dienst uitmaken. Daarom horen we ze zeggen in vers 3: 'Laat ons Hun banden verscheuren en Hun touwen van ons werpen'.

U denkt: dat zijn de heidenvolken, die horen niet bij het verbondsvolk. Maar lezer, oordeel niet te snel. In Handelingen 4 wordt Psalm 2 geciteerd. Daar lezen we in vers 27 dat tegen het heilig Kind Jezus zich vergaderen de heidenen en de volken Israëls. Aangrijpend. Het verbondsvolk op één lijn met de heidenen. Wereld en kerk eender in hun verzet tegen Christus. Zou het bij ons beter zijn? We zijn allemaal in onze totale verlorenheid mensen die niet willen dat God Koning over ons zal zijn. Op de bodem van ons hart ligt verzet tegen de Heere en Zijn Gezalfde. Ziet u dit al? Gelooft u dit? Boog u er al voor? Klaagde u uzelf al aan vanwege zo'n verdorven bestaan? Vraag toch om de ontdekkende bediening van Gods Geest. Want zonder ontdekking aan onze verdorvenheid en verlorenheid blijven we ons innerlijk verzetten tegen de prediking van vrije genade.

ds. A.B. van der Heiden,
Doetinchem

Onverdiende genade

Psalm 2 tekent ons de opstand van de koningen van de heidenvolken. En wat doet de Heere dan? Verteert Hij al die mensen direct in het vuur van Zijn toorn? Dat doet Hij niet. Zeker, Hij spreekt Zijn heilig recht uit (vers 4). Dat handhaaft Hij en Hij spreekt van Zijn volmaakte toorn (vers 5). Maar Hij gaat ook spreken van Zijn onverdiende genade die er bij Hem te verkrijgen is.

In het 6^e vers stelt de Heere Zijn Zoon aan ons voor. In Zijn borgtocht, lijden en sterven heeft Hij alle vijanden overwonnen en een volkomen gerechtigheid en zaligheid aangebracht. Daarom legt de Heilige Geest in de mond van David de dringende nodiging tot die opstandige vorsten en volken. Hij geeft ze nog niet aan zichzelf over. Hij begeert hun ondergang niet. Die nodiging wordt krachtig toegespitst in de tekst: 'Kust de Zoon'. Die nodiging komt ook tot jongeren en tot ouderen die nog onbekeerd voortleven.

*'Welgelukzalig zijn allen die op Hem vertrouwen'.
Dat wil zeggen: die tot Hem de toevlucht mochten nemen.*

Het is waar dat de Heere Zijn bloed alleen vergoten heeft voor allen die de Vader Hem gegeven heeft. Dat heilgeheim openbaart de Heere aan Zijn kinderen op de pelgrimsreis naar Sion. Maar dat verborgen heilgeheim geeft niemand van ons het recht om klein van God en van Zijn genade te denken. Onze vaders belijden in de Dordtse Leerregels dat het offer van Christus een oneindige kracht en waarde heeft.

Huldigen en onderwerpen

De oproep klinkt: 'Kust de Zoon'. Kussen heeft hier vooral de betekenis van 'iemand huldigen door zich aan Hem te onderwerpen'. We lezen in Genesis 41 dat Farao tot Jozef zegt: 'Op uw bevel zal al mijn volk de hand kussen...'. Het gehele volk zal zich aan u onderwerpen. 'Kust de Zoon'. Lezer, hier wordt u van Godswege geroepen en genodigd om ootmoedig te vluchten tot de Zoon om

In dit nummer

4	Verkenning van het vastgestaafd verbond [1]	2	Kust de Zoon
6	Aan het Woord getrouw	3	De vierde bede in het Gebed des Heeren [32]
16	Verbonden	5	De droefheid naar God [1]
		7	Rubriek Dichterbij Dordt
		8	Jeugdtribiek
		9	Boekennieuws
		10	Kerknieuws
		10	Berichten
		11	Kerkdiensten

Hem te gehoorzamen. Onderwerp u aan Zijn heerschappij. Smeek de Heere, neem mijn hart dan zal ik het U geven. Maak mij tot Uw onderdaan. Er zijn geen gelukkiger mensen dan onderdanen van deze Koning. Lezer, kunt u, wilt u de Zoon niet kussen? Voelt u dat u onmachtig bent? God heeft alle macht in de hemel en op de aarde. Zou Hij dan geen macht hebben dat onwillige stenen hart te verbreken en te vernieuwen? Vraag Hem om de uitstorting van Zijn liefde in uw hart. Dan wordt onze onwil verbroken. Dan worden we gewillig gemaakt om onszelf aan Hem te onderwerpen. Maar verschrikkelijk zal het zijn als we op deze zaligheid geen acht geven. Het Lam dat verzoening heeft aangebracht, kan ook toornen. Dan openbaart Hij Zich als de Leeuw uit de stam van Juda. Wie Christus als Zaligmaker versmaadt, die zal Hem eens als Rechter ontmoeten. We lezen immers in Johannes 5 dat de Vader al het oordeel aan Zijn Zoon heeft overgegeven. Die reine handen waarmee Hij zoveel zondaren genezend heeft aangeraakt, die handen die aan het kruis van Golgotha met nagels zijn doorgraven, die zullen dan, zegt deze Psalm, een ijzeren staaf nemen en de goddelozen in stukken breken als een pottenbakkersvat. Dan zal die Rechter zeggen: Hoe vaak heb Ik u door middel van de prediking aangesproken en genodigd om Mij te kussen? U hebt niet gewild dat Ik Koning over u zou zijn.

Welgelukzalig zijn allen

O zondaar, bedenk toch bij dit woord van de Schrift wat het is om de Zoon niet te kussen. Dan zullen we op onze weg vergaan, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Dan moet u omkomen en voor eeuwig verloren gaan. Hoort dan dit woord: 'Kust de Zoon'. De tekst eindigt met de woorden: 'Welgelukzalig zijn allen die op Hem betrouwen'. Dat wil zeggen: die tot Hem de toevlucht mochten nemen. Allen die door genade Hem mogen kussen, zullen niet beschaamd uitkomen. U die de Heere zoekt en vreest, schep moed. Let op het woord 'allen'. Ze zullen allen in Sion, in dat zalig oord aankomen. Ze mochten de Zoon kussen en de Zoon maakt ze volkomen zalig.

Elk die Hem vreest, hoe klein hij zij of groot, wordt van dat heil, die weldaân, deelgenoot.

Thomas Watson

Uit: "Het Gebed des Heeren" van Thomas Watson (uitg. Gebr. Koster, Barneveld, 1999).

De vierde bede in het Gebed des Heeren [32]

"Geef ons heden ons dagelijks brood"

B. De tweede zaak in deze bede is de inhoud ervan.

'Geef ons heden ons dagelijks brood'. De bede komt hierop neer, of de Heere ons een zodanig deel wil geven van uitwendige zaken als Hij het beste voor ons acht. Het is precies zoals in het gebed van Agur: 'Voed mij met het brood van het mij bescheiden deel' (Spr. 30:8). Geef mij teerkost op de weg, genoeg om mijn kosten te betalen tot ik in de hemel ben en dat is voldoende.

Laat ik de woorden verklaren: 'Geef ons heden ons dagelijks brood'. De goede dingen in dit leven zijn gaven van God. Hij is de Gever van al onze zegeningen. 'Geef ons'. Niet alleen het geloof, maar het voedsel is ook de gift van God.

1. Let toch eens op hoe arm en behoeftig wij zijn. Wij leven allemaal van aalmoezen en vrije giften. 'Geef ons heden'. Alles wat we hebben, komt uit de hand van Gods koninklijke milddadigheid. Wij hebben niet anders dan hetgeen Hij ons geeft uit Zijn voorraadschuur; wij kunnen geen stukje brood krijgen, of het is van God.
2. Is alles een gift? Dan behoren we elke weldaad van God te begeren in het gebed. 'Geef ons heden...'. De boom van zegeningen zal zijn vrucht niet laten vallen, tenzij wij daaraan schudden met de hand van het gebed.
3. Als alles gave is, is het geen verplichting en kunnen wij niet tegen de Heere zeggen wat die schuldeiser zei: 'Betaal mij wat gij schuldig zijt' (Matth.18:28). Wie kan de Heere tot zijn schuldenaar maken, of enige daad laten verrichten van verplichting of verdienste? Alles wat we van God ontvangen, is gift; wij kunnen Hem niets geven, of Hij heeft het ons eerst gegeven.
4. Als alles gave is, let dan op Gods goedheid. Er is in ons niets wat Gods goedheid kan verdienen of daaraan kan beantwoorden. En toch is de mildheid van Zijn natuur zodanig, dat Hij ons rijkelijk van alles voorziet en ons voedt met het vette der tarwe. Merk op dat er drie dingen zijn in Zijn gaven:
 - a. Hij wordt niet moe van het geven; de fonteinen van zegeningen werken steeds. Hij heeft niet alleen zegeningen beschikbaar gesteld in vorige tijden, maar Hij geeft ons nu ook gaven.
 - b. Hij heeft blijdschap in het geven. 'Hij heeft lust aan goedertierenheid' (Micha 7:18).
 - c. God geeft zelfs aan Zijn vijanden. Wie stuurt er nu aan zijn vijanden wat zij nodig hebben?
5. Als alles gave is, merk dan toch de afschuwelijke ondankbaarheid van mensen die tegen hun Gever zondigen! De Heere voedt hen en zij strijden tegen Hem.

(wordt vervolgd)

Verkenning van het vastgestaafd verbond [1]

Bij uitgeverij De Banier verscheen het eerste deel van een nieuwe reeks boeken onder de titel "Het onwankelbare verbond". De reeks siert zich met de naam "Semper Reformanda" en staat onder redactie van de predikanten G. Clements, J.J. van Ekeveld en P. Mulder. Het wordt derhalve een serie, die aangestuurd wordt vanuit de Theologische School te Rotterdam.

ds. J. Schipper,
Scherpenzeel

Erder is van deze studie een recensie in De Saambinder verschenen (in het nummer van 24 mei 2018), geschreven door ds. A. Moerkerken. Gezien het belang van dit boek heeft de redactie gevraagd nog wat meer te schrijven over de inhoud van de diverse hoofdstukken. We doen dat in een serie van vijf artikelen.

Inleiding

De reeks "Semper Reformanda" wil staan in de lijn van de Reformatie en de Nadere Reformatie. Sindsdien zijn diverse geschriften verschenen met dogmatische bezinning ten aanzien van de leer, maar ook ten aanzien van het leven en de verborgen omgang met God. In dat spoor wil de redactie voortgaan. De kerk van de Reformatie is geen stilstaande zaak. De kerk is in beweging. Elke tijd stelt immers weer andere vragen, zodat ook het theologisch en dogmatisch denken in verandering is. Semper Reformanda: steeds weer gereformeerd! Maar de toets zal toch altijd de inhoud van de Schrift moeten zijn. God blijft eeuwig Dezelfde!

De tijd heeft ook na het verschijnen van dogmatische handboeken, zoals die van ds. G.H. Kersten (1948), niet stilgestaan. Heden ten dage moeten vragen beantwoord worden, die men in vroeger jaren niet op die manier kende. Vandaar dat men

De kerk is in beweging, want iedere tijd stelt weer ander vragen, maar God blijft eeuwig Dezelfde.

de noodzaak gevoelde deze serie aan te vangen. Niet om "De Gereformeerde Dogmatiek" van ds. Kersten of andere dogmatische werken te verbeteren, maar wel om in te gaan op nieuwe vragen en ontwikkelingen. Ook wordt kritisch gekeken naar de moderne dogmatische ontwikkelingen van de twintigste en eenentwintigste eeuw. Hoewel de redactiecommissie bestaat uit predikanten van de Gereformeerde Gemeenten (alsmede de schrijvers van de diverse hoofdstukken), wordt in het Voorwoord, geschreven door ds. J.J. van Ekeveld, de wens naar voren gebracht dat deze reeks ook buiten de Gereformeerde Gemeenten aandacht en instemming zal verkrijgen. Degenen die wensen te gaan in het spoor van Reformatie en Nadere Reformatie hebben elkaar heden ten dage over kerkmuren heen hard nodig. Ook hoopt men met deze uitgave niet alleen

theologen en predikanten te bereiken, maar ook belangstellende gemeenteleden. Na lezing van dit omvangrijke boek (376 pagina's) kunnen we concluderen dat de schrijvers hun best hebben gedaan de tekst goed leesbaar te houden en de lezer niet te overladen met theologisch-wetenschappelijk jargon.

In dit eerste deel komen diverse vragen aan de orde, die betrekking hebben op het genadeverbond, een onderwerp dat in de loop der tijd al vele pennen in beweging heeft gebracht. Het tweede deel, dat inmiddels in voorbereiding is, zal gaan over de Heilige Schrift, waarbij onder andere de nodige aandacht besteed zal worden aan het Schriftgezag.

Nu eerst iets over de hoofdstukken 1 en 2, die achtereenvolgens handelen over het verbond in het Oude Testament en over het verbond in het Nieuwe Testament.

Verbond in Oude Testament

De Middelburgse predikant ds. J.M.D. de Heer bijt de spits af met een hoofdstuk over het verbond in het Oude Testament. Hij begint met de bekende vraag uit het catechisatieboekje van Hellenbroek: 'Heeft God nog een bijzonder bestuur omtrent de mens? Ja; die regeert God verbondsgewijze.' Duizenden catechisanten hebben in de achterliggende eeuwen deze vraag en dit antwoord geleerd en daarmee een fundamentele zaak uitgesproken. Niet alleen in de geloofsleer, maar ook in het geloofsleven van Gods kinderen speelt die verbondsgewijze regering een wezenlijke rol. De Zeeuwse leraar haalt als voorbeeld aan een citaat uit de levensbeschrijving van Thona Butijn-Melis: 'De Heere heeft betoond dat Hij verbondsgewijze met de zondaar handelt. Het was altijd langs de weg van het verbond, dat Hij mij verder heeft willen leiden. Alle weldaden zijn vloeiende uit dat verbond.'

Het verbond heeft een belangrijke plaats in Gods Woord. Immers, zowel voor als na de val heeft God omgang met mensen door middel van het verbond. Wat dat betreft, bestaat er binnen de reformatische theologie eenstemmigheid. Echter zijn er aangaande het verbond ook vele verschilpunten aan te wijzen. Vooral sinds de Reformatie zijn er veel publicaties verschenen en ziende op de inhoud daarvan kunnen we gerust stellen dat er veel strijd geweest is rond het thema van het verbond en de verbondsbeloften.

(wordt vervolgd)

De droefheid naar God [1]

Wat moeten we verstaan onder de droefheid naar God? In 2 Korinthe 7:10 spreekt Paulus daar nadrukkelijk over, als hij zegt: 'Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid; maar de droefheid der wereld werkt de dood'. Uit deze woorden van de apostel blijkt al dat de droefheid naar God een keerzijde heeft, namelijk de droefheid der wereld.

ds. J.J. van Ekeveld,
Zeist

Uitgangspunt is dus 2 Korinthe 7:10. Maar we moeten niet denken dat de droefheid naar God nergens anders in de Bijbel aan de orde komt. Op verschillende plaatsen wordt daar gesproken over de droefheid over de zonde en het heimwee naar de levende God. Denk aan Psalm 42, de Psalm van het dorsten naar de Heere. Denk ook aan Psalm 51, de Psalm van de droefheid over de zonde en het verlangen naar vergeving. Toen Augustinus op zijn sterfbed lag, wenste hij dat de zeven boetepsalmen, geschreven op papier, aan de wand van zijn sterfkamer bevestigd zouden worden. Met het oog op die zeven boetepsalmen is hij gestorven. Als u de zeven boetepsalmen leest, dan leest u daar wat de droefheid naar God is (de Psalmen 6, 32, 38, 51, 102, 130 en 143). In de Psalmen vinden wij allerlei elementen van de beleving van de droefheid naar God.

Er zijn ook woorden uit de profeten, die ons iets duidelijk maken over de droefheid naar God, zoals Jesaja 66:2: 'Op deze zal ik zien, op de arme en verslagene van geest, en die voor Mijn woord beeft'. De naar God

bedroefde is een arme, een verslagene van geest, een bevende voor het Woord.

Paulus' tranenbrief

In 2 Korinthe 7:10 spreekt de apostel tot de gemeente van Korinthe. Het ging hier om een grote havenstad met veel goddeloosheid en zedeloosheid, waarin Paulus anderhalf jaar het Evangelie met veel zegen gepredikt had. Als Paulus in Efeze de eerste brief aan Korinthe

'Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid; maar de droefheid der wereld werkt de dood'.

schrijft, hebben hem verontrustende berichten bereikt over de gemeente van Korinthe: Men leefde in ontucht; men liet zich meeslepen door de zondige leefwijze van de heidense omgeving; er dreigden scheuringen in de gemeente.

Daarom schrijft Paulus deze brief, die echter binnen de gemeente veel problemen oproept: Men aanvaardt niet wat Paulus heeft geschreven; de apostel wordt zelfs verdacht gemaakt. Een kort bezoek van Paulus aan de gemeente van Korinthe heeft geen resultaat gehad. Vandaar dat Paulus opnieuw een brief schrijft. Deze voor ons onbekende brief wordt vaak genoemd de 'tranenbrief', omdat de apostel ergens zegt, dat hij hem met vele tranen heeft geschreven. Paulus heeft in spanning afgewacht en besloten om opnieuw in de richting van Korinthe te reizen. En dan, ergens onderweg, bereiken hem bemoedigende berichten. De 'tranenbrief' heeft diepe indruk gemaakt. De gemeente is bedroefd geworden, niet alleen vanwege zoveel tegenstand tegen Paulus, maar bovenal tegen God. Hun droefheid heeft geleid tot inkeer, tot bekering. Men is binnen de gemeente bedroefd geworden naar God. Als Paulus dat alles hoort, neemt hij opnieuw pen en papier om zijn blijdschap erover uit te spreken. Het is hem tot blijdschap dat de Heere de 'tranenbrief' heeft willen gebruiken om in de gemeente een droefheid naar God te werken. In dat verband zegt de apostel dan in 2 Korinthe 7:10: 'Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid; maar de droefheid der wereld werkt de dood'.

Meer dan alleen een richting

Er wordt hier dus gesproken over de droefheid naar God. Daarin ligt een richting opgesloten: Een droefheid op God gericht, die uitdrijft tot de Heere. Het woordje 'naar' heeft echter ook de betekenis van 'volgens', 'overeenkomstig'. Het heeft daarom ook de betekenis van een droefheid naar Gods wil, een Gode welgevallige droefheid, een droefheid waarop Gods goedkeuring rust. In het woordje 'naar' ligt niet alleen opgesloten dat die droefheid naar God uitgaat, maar ook van God komt. Het is een droefheid, die door God Zelf gewerkt wordt. Als er mensen zijn, die bedroefd worden naar God, dan is dat alleen Zijn werk, dan is dat alleen omdat Hij de Eerste was. Maar dan zal die droefheid zich ook weer op God richten, tot God uitdrijven. Het is Paulus tot blijdschap geweest dat hij iets van deze droefheid in de gemeente van Korinthe mocht opmerken en dat de Heere de 'tranenbrief' daarvoor heeft willen gebruiken.

(wordt vervolgd)

Aan het Woord getrouw

Een dezer dagen verschijnt de catechisiemethode “Aan het Woord getrouw”. Deze methode past in de serie catechisiemethoden, die uitgegeven wordt in opdracht van onze Generale Synode.

ds. A. Schot,
Commissie
catechese

Naast de methode van ds. A. Hellenbroek en de Heidelbergse Catechismus bleek er behoefte te bestaan aan een methode over de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse leerregels. De methode “Aan het Woord getrouw” (NGB) is voor het komende catechisatie seizoen gereed. De methode “De rechte leer verklaard” (DL) verschijnt vóór het seizoen 2019-2020.

De methode “Aan het Woord getrouw” telt (naast de inleidende les) twintig lessen. In iedere les worden één of meerdere artikelen van de NGB behandeld. Verder is er sprake van de bekende structuur. Iedere les begint met het artikel van de NGB in vraag- en antwoordvorm.

De opstellers hebben zoveel mogelijk de letterlijke tekst van de belijdenis aangehouden. Daarna volgt een leestekst met daarin de uitleg van het gedeelte van de NGB en een aantal kernbegrippen. Hierbij wordt ook een tekst uit de Bijbel met bijbehorende

kanttekening(en) betrokken. Ten slotte zijn er bij iedere les ankerplaatsen als verwerkingsopdrachten. Ze zijn te verdelen in drie soorten: Bijbels-leerstellige, praktisch-apologetische en persoonlijk-bevindelijke.

De bedoeling van deze ankerplaatsen is dat ze ankergronden worden, waar de leerstukken in vasthaken. Hoe meer er aan de belijdenis getrokken wordt, hoe meer onze jongeren aan de ankerplaatsen kunnen terugdenken. Het geeft houvast in alles wat er op onze jonge mensen afkomt. De ankerplaatsen zijn te herkennen aan de afbeelding: een opengeslagen boek, een wereldbol en een persoon. Aan deze methode werkten naast enkele commissieleden de volgende personen mee: K. Karels, Veenendaal en A.C.H. van Vuuren, Kootwijkerbroek (auteurs); ds. J. Schipper en ouderling R.A. van der Garde (meelezers).

De titel houdt direct verband met de NGB. Het begrip “Woord” komt in de NGB dikwijls voor, zowel voor het beschreven Woord Gods (de Heilige Schrift), als voor het vleesgeworden Woord (de Heere Jezus Christus). In de brief aan koning Filips II wijst Guido de Brès erop dat hij met de NGB als doel heeft het Woord van God te laten spreken: ‘...zo verklaren wij thans voor God en Zijn engelen, dat wij niets liever begeren dan gehoorzaam aan de overheid, met een zuiver geweten, te leven, God te dienen en ons naar Zijn Woord en heilige geboden te reformeren (...). Kortom, wij zien, dat ons geboden wordt alleen het Woord des Heeren te volgen en niet wat ons goeddunkt, met een verbod om aan de heilige bevelen van de grote God iets toe te doen of af te doen...’.

Hoe meer er aan de belijdenis getrokken wordt, hoe meer onze jongeren aan de ankerplaatsen kunnen terugdenken. Het geeft houvast in alles wat er op onze jonge mensen afkomt.

Ook vindt men de trouw aan het Woord terug in de teksten op de titelpagina van de eerste uitgave. We vinden hier de woorden uit 1 Petrus 3:15 (altijd bereid tot verantwoording) en Openbaring 2:10 (zijt getrouw tot de dood). Tenslotte, het woord ‘getrouw’ past goed bij het leven van Guido de Brès, die door

Gods genade mocht volharden tot het einde. Laten we bedenken dat hij dit boekje met zijn dood heeft moeten bekopen. Het is niet zomaar een goedkoop boekje. De Brès had er zijn leven voor over, omdat de belijdenis vanuit zijn hart kwam. Met de verloochening van deze belijdenis kon hij niet leven, maar met deze belijdenis kon hij wel sterven.

Het pand bewaren

Paulus geeft de ambtsdrager Timótheüs in 2 Timótheüs 1:14 de opdracht: 'Bewaar het goede pand, dat u toebetrouwd is, door de Heilige Geest, Die in ons woont'. De gezonde leer moet bewaakt worden. De kerk heeft haar roeping verstaan door enkele schildwachten bij het Woord te plaatsen. Deze schildwachten zijn onze

'Bewaar het goede pand, dat u toebetrouwd is, door de Heilige Geest, Die in ons woont'. De gezonde leer moet bewaakt worden.

Drie formulieren van enigheid. Deze Drie formulieren sluiten de gelederen rondom Gods Woord. Zij waken ervoor dat de leer wordt vergeten, verduisterd of beschadigd. Het zal velen uit het hart gegrepen zijn dat de schildwachtfunctie heel hard nodig is in onze tijd. Sommige mensen keren zich juist fel tegen de belijdenisgeschriften. Zij willen een stuk vrijheid in de uitleg

van de Bijbel die zij zich niet kunnen en niet mogen veroorloven. De schade die dat teweegbrengt, is merkbaar in kerke-lijk Nederland. We hopen dat het catechetisch onderwijs onze jongeren innerlijk mag vormen en uiterlijk mag wapenen.

De commissie is ervan doordrongen dat we hiermee slechts een stukje gereedschap in handen van onze catecheten en jongeren geven. Paulus wijst Timótheüs in de bovenstaande tekst niet voor niets op de inwoning van de Heilige Geest. Dat is bovenal nodig. Zonder de Heilige Geest zal de beste methode onze jongeren niet bewaren. Die afhankelijkheid hebben we gevoeld in het opstellen van de methode. Die afhankelijkheid moge ook in ons catechetisch onderwijs doorklinken.

RUBRIEK **DICHTERBIJ DORDT** [29]

De waarde van de kinderdoop [1]

400 JAAR - SYNODE VAN DORDRECHT

Uit het Besluit van de DL: '...die het volk hebben willen wijsmaken... dat vele onnozele kinderens der gelovigen van de borsten der moeders worden afgerukt en tiranniglijk in het helse vuur geworpen, also dat hun noch het bloed van Christus baten kan, noch de Doop, noch het gebed der Kerken bij hun Doop... wat wij van ganser harte met verfoeiing verwerpen...'

Het is niet gering wat hier wordt aangedragen. Het gaat om kinderen die jong sterven. Dat kwam in de tijd van de synode heel vaak voor. Nu gelukkig veel minder. Maar vergis je niet in het stille leed dat hiermee gepaard gaat. In plaats van jong leven, de dood. Alle verwachting en blijdschap afgesneden. Met je lieveling naar het graf. Het is hartverscheurend. Een vaak stil gedragen kruis. Levenslang.

In de strijd tegen de remonstranten is dat ook een aangelegen onderwerp geweest. Dan moet je I, 17 maar lezen. Dat is één van de drie pastorale artikelen na de belijdenis van de verwerping in I, 15. Op allerlei manieren probeerden de remonstranten de

gereformeerden te belasteren. Dus ook bij dit tere onderwerp. Want het gaat om de eeuwige bestemming van onze kinderen, die jong gestorven zijn. Dat is toch geen kleine zaak? Wat is precies in het geding? De gereformeerden hebben gesteld, dat God naar Zijn verkiezende liefde wederbaart en het geloof werkt. Dit geloof komt openbaar in de vruchten (zie I, 12). Op grond daarvan is er troost in leven en in sterven. Nu, zeggen de remonstranten, als jullie, gereformeerden, consequent zijn – daar heb je dat redeneren weer – dan kunnen de (gestorven)

kleintjes daarvan geen blijk geven en zijn ze dus allen verloren. Plastisch wordt het uitgedrukt: met de leer van vrije genade rukken jullie, keiharde gereformeerden, de jonggestorven kleintjes van de moederborst en gooien ze in de hel. Vreselijk, deze voorstelling van zaken! Over laster gesproken... Met een bewogen pastoraal hart hebben onze gereformeerde vaders met grote afkeer zich hertegen verzet.

In dit nawoord komen ze hier nog eens op terug. De zaak is het immers zeker waard! Want hiermee wordt terecht geworsteld. De boodschap van I, 17 wordt met andere woorden nog eens onder woorden gebracht. Namelijk 'hoop op God'. Dat is de kern. Hoop op de God des verbonds, is de troost. Hoewel de kleintjes er geen blijk van hebben kunnen geven, juist het eenzijdige genadewerk van de Verbondsgod, Die niets van een mens in aanmerking neemt, moet een aansporing zijn om het van deze verkiezende God te verwachten. Zo ook hier... Het gaat hier dus om de waarde van het als kind gedoopt zijn. Herderlijk bewogen wijzen onze Dordtse vaders op drie redenen die er zijn tot troost van bedroefde ouders:

- het bloed van Christus waardoor de kinderen geheiligd zijn: lees Hebreeën 10 vers 29m;
- de doopsbediening zelf;
- het gebed van de Kerk bij de doop: zowel voor als na de doopsbediening wordt er immers voor elk gedoopt kind persoonlijk gebeden.

Welke waarde heeft voor onze Dordtse vaders blijkbaar de kinderdoop? Je moet dit nawoord toch beter lezen. Graag volgende keer verder. v. A.

De les van de merel

D. van Wijngaarden, Veenendaal

Ineens zat hij daar, een merel. Bovenop de schoorsteen van het huis. In de stille avond zong hij daar zijn hoogste lied. Zijn kopje ging omhoog en minutenlang was hij aan het fluiten.

Gods schepping is zo mooi! Een merel of een winterkoninkje die je in je tuin hoort. Ze zingen het hoogste lied voor hun Schepper en maken zich geen zorgen voor morgen.

De Heere Jezus noemt in Mattheüs 6 de vogels: 'Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien noch maaien'. Zij verzamelen geen voedsel in de schuren. De Heere zorgt voor de vogels dat zij alle

dagen genoeg eten en drinken kunnen vinden. De Heere geeft ons een les. Hij zegt: 'Zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten en wat gij drinken zult'. De Heere zorgt voor je lichaam en je kleding. Zoals de Heere voor de vogels zorgt, zo zorgt Hij elke dag en elke nacht voor jou. 'Maar', zo zegt de Heere Jezus daarna: 'Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden'.

De les van de merel: hij maakt zich niet druk om alle aardse dingen. Maak jij je wél te druk om de dingen van deze wereld? Maar de Heere zegt tegen jou: 'Zoekt eerst!' Dat is het belangrijkste in je leven. Hoe zoek je de Heere? Denk dan maar aan Christen, die uit de stad Verderf ging. Hij kende verdriet over zijn zonden en

zorgen over zijn ziel. Dat is een goede bezorgdheid! Evangelist wijst hem de weg naar de poort waarop geschreven staat: 'Klopt, en u zal opengedaan worden'. Er staat in Mattheüs 7: 'Zoekt, en gij zult vinden!' Dan zijn het leven op aarde, de kleding, het eten en drinken niet belangrijk meer. Daarom komt ook vandaag tot ons allemaal de oproep: Zoek de Heere in je jeugd!

vervolgverhaal

32

Palko de kleine evangelist

J.W. van den Berg

Niet ver van de grot, op een moeilijk begaanbaar pad, loopt Martin Lesina. Hij probeert zo snel mogelijk vooruit te komen om, voordat de bui losbarst, een schuilplaats te vinden.

Het prachtige dal, nog volop overstraald door de zon, ziet hij niet, de nog steeds zingende vogeltjes hoort hij niet. Hij besteedt geen enkele aandacht aan de spelende eekhoortjes. Zijn sombere gezicht wedijvert met de donkere wolken, die hun uiterste best doen de zon te verduisteren.

Met moeite zijn evenwicht bewarend op het hellende pad, probeert hij zijn sombere gedachten te verdrijven door roekeloos snel grote passen te nemen. 't Is precies zo'n dag als toen, meer dan acht jaar geleden. Wat er toen gebeurde, zal nooit, nooit uit zijn geheugen gewist

worden. Overdag vervolgt het hem tijdens z'n werk en 's nachts kan hij er vaak niet van slapen.

Het begint te regenen. Grote, lauwe druppels spatten op de rotsbodem uiteen. O gelukkig, nog geen twintig meter verder ziet Lesina een overhellende rots. Daar kan hij schuilen. Als hij er vlakbij is, ontdekt hij Palko's grot. Er valt nog een waterige bundel zonlicht door de brede spleet naar binnen.

Gebukt voor de opening kijkt Lesina verbaasd naar binnen. Op de grond, één arm om de slapende Dunaj heen, zit Palko.

De jongen is zo verdiept in een boek dat schuin tegen een stuk rots staat, dat hij geen erg heeft in de man buiten de grot. Ondanks de regen blijft Lesina even kijken naar het onverwachte toneeltje. Hij heeft nooit veel aandacht voor Palko gehad. Bewust heeft hij altijd gedaan, alsof hij hem niet zag. De jongen herinnert hem teveel aan die afschuwelijke gebeurtenis van toen. Die grote donkerblauwe ogen, het donkerblonde, krullende haar! Op 't moment dat hij naar binnen wil kruipen, flitst een felle bliksemstraal door de lucht, onmiddellijk gevolgd door een krakende donderslag.

Boekennieuws

De pedagogiek van Jacobus Koelman, inhoud en bronnen, grondslag en ambitie

"De pedagogiek van Jacobus Koelman, inhoud en bronnen, grondslag en ambitie", dr. L.F. Groenendijk, uitg. Labarum Academic, Apeldoorn, 301 blz.; € 19,95.

'Hebben ze de opdracht aanvaard om hun kinderen van kleins af aan op te wekken tot bekering? Maken ze bij hun pedagogische zielszorg gebruik van 'huisoefeningen'? Voert men geregeld vertrouwelijke gesprekken met de kinderen? Confronteert men hen met het eeuwig wel of wee?'

Deze vragen stelt dr. L.F. Groenendijk in de wetenschappelijk studie die hij publiceerde over "De pedagogiek van Jacobus Koelman". Hij refereert hier aan de herdrukken van de herschrijving van Koelmans beroemde werkje "De Plichten der ouders om de kinderen voor God op te voeden". Hij vraagt zich daarbij af of de praktijk van de opvoeding wel in overeenstemming is met de lectuur voor opvoedingsondersteuning die in de reformatorische gezindte kennelijk hoog scoort. Opvoedingsboeken worden veel geschreven en gelezen, maar hoe is uiteindelijk de praktijk? Ongetwijfeld mag het een onderwerp zijn bij het huisbezoek van onze ambtsdragers; dat is van meer belang dan een volgende wetenschappelijke studie van dit niveau.

Te snel wordt mijns inziens van de geschriften van onze oudvaders beweerd dat ze voor onze tijd te moeilijk zijn. Wijlen ds. M. Blok hoorde ik als kind nogal eens zeggen onder een preek: 'Span u een weinig in'. Ik denk dat we dat inderdaad wel mogen doen om voordeel te doen met de rijke bevindelijke geschriften van de puriteinen en uit de tijd van de Nadere Reformatie. Een studie als dit boek van dr. Groenendijk zal evenwel voor de meesten van ons wel zware kost zijn. Het is geschreven in wetenschappelijke taal, niet alleen met veel Engelse citaten, waarbij ook het Latijn niet ontbreekt, maar ook in het Nederlands

gebruikt de auteur woorden als endogamie, intentioneel, gereleveerd, empathie, coherent, abstinentie, idolatrie, ouderintrajectie, geïnvolveerd, sensibiliteit, en vele andere. Het lezen van dit boek vereist veel kennis en ook een wetenschappelijke interesse in de pedagogische literatuur van de zeventiende eeuw.

Groenendijk wil in zijn studie met name achterhalen welke publicaties Koelman gebruikte voor zijn opvoedingsboek en wijst dan op geschriften van White, Jane-way en Baxter en anderen. De catalogus van Koelmans bibliotheek, uitgegeven voor de veiling ervan na zijn dood, toont de aanwezigheid van hun boeken aan. Met veel kennis van zaken worden er verbindingen gelegd, waarbij ik moest denken aan een opmerking van ds. P. Honkoop: 'Je moet niet vragen waar de honing vandaan komt, maar proeven of ze zoet is'. Het boek van Groenendijk is nuttig voor wetenschappelijke studie. Het boek van Koelman is evenwel heel nuttig voor de praktijk van een godsdienstige opvoeding.

ds. C.J. Meeuse, Arnhem

Geestelijke groei

"Geestelijke groei", Thomas Goodwin; uitg. Brevier, Kampen; 97 blz.; € 9,95.

Thomas Goodwin (1600-1679) was een puriteins theoloog en prediker. Hij is voor velen tot zegen geweest. Door middel van zijn uitgegeven werken is hij dat nog steeds. De titel van dit kleine boekje is veelzeggend: "Geestelijke groei". In onze tijd bestaat hierover veel verwarring. Daarom is het belangrijk om in de werken van de Hollandse oudvaders en de puriteinen te horen hoe zij geestelijke groei zagen.

Goodwin neemt als uitgangspunt de woorden van de Heere Jezus in Johannes 15:2: 'Alle rank die vrucht draagt, reinigt Hij. Opdat zij meer vrucht drage'. Het onderwijs over geestelijke groei bestaat uit twee onderscheiden delen: de afsterving en de levendmaking. Ware groei is alleen uit de geloofsvereniging met Christus. Op een ernstige en pastorale manier wordt behandeld wat de geestelijke groei niet is en wat het wel is. Treffend is hoe Goodwin oog heeft voor het beginnende werk in het zondaarshart, maar ook waarschuwt voor het gevaar om van groei een werk van de wet te maken. 'Het is mogelijk dat jonge christenen meer van zulke werken doen, maar niet als werken van genade. En hoe meer zij denken door hun werken Christus te verkrijgen, en daarbij ook Gods gunst, hoe meer zij daarop gaan vertrouwen. Het zijn dan werken der wet geworden. Maar hoe meer een mens dood wordt ten opzichte van de wet en hoe meer hij de vrije genade in alles gaat erkennen en boven alles daarop vertrouwt, hoe meer evan-

gelisch onze werken zijn en hoe meer wij geestelijk groeien'. Uitvoerig wordt bij het reinigen van de ranken gesproken over het afsterven van de zonde. Het is een werk van God in ons. Daarbij gebruikt God de genademiddelen maar ook verschillende gebeurtenissen in het leven. Opnieuw wordt behandeld wat de afsterving wel is en wat het niet is. 'Hoe groter iemands inzicht is in de geestelijke verdorvenheid en hoe groter de strijd daartegen in zijn hart is, hoe sterker de groei is die hij heeft bereikt in het uitroeien van verkeerdheden'. Tenslotte geeft Goodwin onderwijs over verkeerde beoordeling van de groei in de afsterving. In de slottoepassing worden enkele vragen beantwoord over de geestelijke groei. Dit boekje geeft Bijbels onderwijs juist voor degenen die bij zichzelf geen groei kunnen ontdekken.

ds. W. Harinck, Moerkapelle

Kerknieuws

PASTORIEZORGEN

De gezondheidstoestand van ds. P. Blok gaat verder achteruit. Aanvankelijk werd aangenomen dat alleen bloedarmoede de oorzaak was van de intense vermoeidheid. Enkele weken geleden is echter een tumor in de maag geconstateerd. Op dit moment is nog niet bekend of er enige vorm van behandeling mogelijk is. Hoewel onze oude broeder soms wat betere dagen heeft, kampt hij nog steeds met grote vermoeidheid en lichamelijke zwakte. Het betoonde medeleven is erg gewaardeerd. Bezoek vergt veel krachten en is onaangekondigd niet meer mogelijk. De Heere zij onze broeder goed en nabij in de Zaligmaker van zondaren Die hij bijna zestig jaar heeft mogen aanwijzen en aanprijzen.

B.L.

BEVESTIGING/INTREDE KANDIDAAT H.E.P. FORTUYN TE ZWIJNDRECHT

Op 5 september hoopt kandidaat H.E.P. Fortuyn als herder en leraar aan onze gemeente verbonden te worden. De bevestigingsdienst, waarin ds. P. Mulder hoopt voor te gaan, begint om 14.30 uur. De intrededienst begint om 19.00 uur. Wij danken alle (emeriti) predikanten en studenten die in de vacante periode na het overlijden van ds. J. Veendaal, in onze gemeente zijn voorgegaan.

Kerkenraad Gereformeerde
Gemeente Zwijndrecht

BEVESTIGING/INTREDE KANDIDAAT H.J. AGTERESCH TE WERKENDAM

Met grote blijdschap delen we u mee dat op woensdag 12 september kandidaat H.J.

Agteresch als herder en leraar aan onze gemeente verbonden zal worden. De bevestigingsdienst, die om 14.30 uur begint, zal worden geleid door zijn zwager ds. G.W.S. Mulder. De intrededienst begint om 19.00 uur. Voor belangstellenden zijn deze diensten direct mee te luisteren. Vanaf de eerste week in september is het adres van de fam. H.J. Agteresch: Sigmondstraat 49, 4251 ZA Werkendam, tel. (0183) 505756).

Kerkenraad Gereformeerde
Gemeente Werkendam

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2018

- * Pag. 358, **Daniël, jongerenblad**. Het na IBAN vermelde bankrekeningnummer en de tenaamstelling hiervan dienen gewijzigd te worden in: NL14 INGB 0000 5111 52 t.n.v. Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten.
- * Pag. 201, **gemeente KAPELLE-BIEZELINGE**. Het juiste e-mailadres van de koster is: cawagenaar@hotmail.com

Berichten

ZANGAVONDEN

Tholen

Psalmzangavond op zaterdag 1 september, aanvang 19.30 uur, in de Grote kerk te Tholen, m.m.v. mannenkoor Salomo en organist André Nieuwkoop. Spreker: Hendrik Jan Koetsier. Collecte t.b.v. Stichting Winstuitverlies.

Yerseke

Zangavond (met o.a. samenzang), te organiseren door Stichting Zeeland, op zaterdag 1 september, aanvang 19.30 uur, in de Hervormde Kerk te Yerseke, m.m.v. André Knevel, organist, Liselotte Rokyta en Erika Jansen, panfluit, en Rens de Winter, piano. Algehele leiding: evangelist A. van Setten. Collecte t.b.v. Diaconaal Gasthuis de Oase te Dirksland (uitbreiding), Stichting Stéphanos (weeskinderen in Malawi) en de Schutse Gehandicaptenzorg (woonlocatie Oud-Vossemeer).

Zwijndrecht

Zangavond, t.g.v. de herdenking van het 70-jarig bestaan van de staat Israël, op zaterdag 1 september, aanvang 19.30 uur, in de Oude Kerk te Zwijndrecht. Leiding: ds. M.H.

Schot. Organist: Jan Rozendaal. Collecte t.b.v. Deputaatschap voor Israël (gemeente Nazareth-III lit).

BIJENKOMSTEN HELPENDE HANDEN RONDON SPECIFIEKE BEPERKINGEN

Helpende Handen organiseert regelmatig bijeenkomsten rondom specifieke beperkingen. Tijdens deze bijeenkomsten is er volop ruimte voor ontmoeting en het delen van ervaringen.

Zaterdag 1 september spreekt A.A.G. van Zetten over 'Autisme en zelfbeeld' tijdens een bijeenkomst voor jongeren met autisme. Voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel en hun mantelzorgers spreekt K.J. Nipius op 15 september over 'Leven met moeite en verdriet na niet-aangeboren hersenletsel'.

Dinsdag 18 september spreekt mev. E. Kramer-Liefink over 'Parkinson, een praktische handreiking'. Deze avond is bedoeld voor mantelzorgers van mensen met de ziekte van Parkinson.

Voor ouders van kinderen met een visuele beperking zal mev. G. van Es op zaterdag 22 september een lezing houden over 'Aandacht voor ons kind - samen op zoek naar de ba-

lans tussen ons kind met een beperking en de andere kinderen'.

Zaterdag 22 september leidt mev. A.M.P.C. van Hartingsveldt-Moree een Bijbelstudie voor jongeren die het PrO-onderwijs volg(d) en. Voor meer informatie: www.helpendehanden.nl/contactgroepbijeenkomst.

INFORMATIE OVER EN OMGAAN MET AUTISME

Uit onderzoek van Helpende Handen onder ouders van kinderen met autisme blijkt, dat er behoefte is aan het ontvangen van informatie over autisme en het omgaan met autisme. Tijdens de hierna bedoelde bijeenkomsten neemt Colette de Bruin de aanwezigheid mee in de wereld van iemand met autisme. Het belangrijkste is dat er handvatten meegegeven worden, waardoor ouders leren hun communicatie af te stemmen en toe te passen op het denken van hun kind met autisme. In september worden de volgende bijeenkomsten georganiseerd: **donderdag 13 september** in Dordrecht; **dinsdag 18 september** in Zoetermeer; **donderdag 27 september** in Nijkerk. Voor meer informatie en aanmelden: www.helpendehanden.nl/geefmede5.

GESLAAGDEN HBO-OPLEIDING VAN CGO

In het cursusjaar 2017-2018 ontvingen de

volgende studenten een diploma aan de hbo-opleiding van de CGO:
Voor de opleiding tot godsdienstleraar slaagden: A.C. Koopman (Sliedrecht); mw. J.C. Modderkolk-Zandee (Rotterdam); J. Nobel (Zwijndrecht).
Voor de opleiding tot kerkelijk pastoraal werker slaagden: J.J.C. Janse (Apeldoorn); J. Robbers (Rhenen).
Voor de Algemene variant (Av) slaagden: mw. C. Meijers (Meliskerke); E. Lodewijk (Alblasserdam).

Inschrijving voor één van de hbo-opleidingen van de CGO is nog steeds mogelijk. De opleiding Algemene variant (AV) heet nu Basisprogramma Hbo Theologie (BHT). Raadpleeg de website www.cgo.nu en klik door naar hbo-opleiding.

STADSWANDELING DORDRECHT

Stadswandeling in Dordrecht op zaterdag 8 september en zaterdag 6 oktober. We verzamelen om 11.00 bij de Grote Kerk. Te zien zijn o.a. de Augustijnenkerk, het Hof van

Holland waar de eerste vrije Statenvergadering in 1572 werd gehouden, een bezoek aan de Lutherse Trinitatis kapel en de Grote Kerk. Uiteraard komen zaken die de beroemde synode van Dordrecht 1618/1619 betreffen aan de orde. Inlichtingen en aanmelden bij J.J. Rietveld, tel. 078-6180040 en 06-29113626, e-mail: rietveldjj@filternet.nl en janjohanrietveld@gmail.com

Collecte voor Stichting vrienden van Heidelberg en Dordrecht.

Kerkdiensten

ZONDAG 19 AUGUSTUS 2018

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens en 14.30 uur (leesdienst); Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Alphen a/d Rijn 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 en 15.00 uur kand. H.E.P. Fortuyn; Bodegraven 10.00 uur ds. H. Paul en 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00, 12.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure en 19.00 uur ds. J. Driessen; Capelle a/d IJssel-West 15.30 uur ds. A.T. Huijser; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Den Haag-Scheveningen 19.00 uur ds. G. Clements; Deventer 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. B. van der Heiden; Dordrecht 10.00 en 16.00 uur ds. H. Hofman; Drachten 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuzen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. W.A. Zondag; Ermelo 9.30 en 18.30 uur kand. M. Blok; Goes 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 uur ds. G. Clements en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 uur ds. L. Blok en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 14.30 uur ds. K. Boeder; 's Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. M. Karens; 's Gravenzande 15.30 uur kand. H.J. Agteresch; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Haamstede 10.00 en 18.30 uur stud. P.C. Vlot; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. M.H. Schot; Her-

kingen 14.30 uur ds. G. Pater; Hilversum 10.00 uur ds. J.B. Huisman en 18.30 uur kand. H.E.P. Fortuyn; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Hoofddorp 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Hoogeveen 19.00 uur ds. A. Schot; Hoogvliet 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Houten 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Kampen 19.00 uur ds. W.A. Zondag; Kamperland 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 16.00 uur ds. J. Schipper; Kapelle-Biezeling 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. G.J. Baan; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. J.M.D. de Heer; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Lelystad 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Marknesse 15.00 uur ds. B. Labee; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. S. Maljaars; Melissant 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Middelburg-Centrum 18.30 uur ds. C. Hogchem; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. J. Schipper en 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. G. van Manen; Mijdrecht 15.30 uur ds. A.A. Brugge; Moerkapelle 18.30 uur ds. H. Brons; Naaldwijk 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Nieuw-Beijerland 18.30 uur ds. H. Hofman; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. W. Visscher; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J.W. Verweij; Nisse 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 14.30 uur ds. G. van Manen; Oostburg 18.30 uur ds. G.J. Baan; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 14.30 uur stud. P.C. Vlot; Oostkapelle 9.30 en 16.00 uur ds. C. Hogchem; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; Poederoijen 14.30 uur ds. F. Mulder; Poortugaal 18.00 uur kand. H.J. Agteresch; Puttershoek 14.00 uur ds. M.H. Schot; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 19.00 uur ds. L. Blok; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur kand. H.J. Agteresch en 16.00 uur ds. J.S. van

der Net; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder zie Capelle-Middelwatering; Rotterdam-Centrum 9.30 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Scherpenisse 9.30 uur ds. C. Harinck; Scherpenzeel 10.00 uur ds. A.A. Brugge; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 15.30 uur kand. M. Blok; Spijkenisse 10.00 uur ds. J. Driessen; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. P. Mulder; Stolwijk 19.00 uur ds. A. Verschuure; Terneuzen 15.00 uur ds. D. de Wit; Terwolde - De Vecht 14.30 uur ds. H. van der Heiden; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Utrecht 12.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 16.00 uur (afscheidsdienst) ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. P. van Ruitenburg; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Wierden 14.00 uur ds. S.W. Janse; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C.J. Meeuse en 18.00 uur ds. C. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. E. Bakker; Zwolle 9.30 uur ds. B. Labee en 15.00 uur ds. A. Schreuder.

DINSDAG 21 AUGUSTUS 2018

Enter 19.30 uur ds. J.B. Huisman; Hoofddorp 19.45 uur ds. A.A. Brugge; Nisse 19.30 uur ds. F. Mulder; Oudemirdum 19.30 uur ds. A. Verschuure; Terwolde - De Vecht 19.30 uur ds. A. Schot; Uddel 19.30 uur ds. A.T. Huijser.

WOENSDAG 22 AUGUSTUS 2018

Aalburg 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Barendrecht 19.30 uur ds. G. Beens; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. J.W. Verweij; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Goudswaard 19.30 uur ds. A. Schot; Melissant 19.30 uur ds. G. van Manen; Nieuw-Beijerland 19.30 uur (voor de

zending) ds. P.D. den Haan; Nijkerk 19.30 uur ds. W.J. Karels; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. E. Bakker; Oude-Tonge 19.30 uur ds. P. Mulder; Rheden 19.30 uur ds. F. Mulder; Rilland-Bath 19.30 uur ds. K. Boeder; Stolwijk 19.30 uur ds. J. van Laar; Werkendam 19.30 uur (GBS-dienst) ds. A.T. Huijser; Wierden 19.30 uur ds. G. Pater; Zwijndrecht 19.45 uur ds. S. Maljaars.

DONDERDAG 23 AUGUSTUS 2018

Berkenwoude 19.30 uur ds. J.W. Verweij; De Valk-Wekerom 13.15 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; Kruijningen 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Mijdrecht 19.30 uur ds. B.J. van Boven;

Naaldwijk 19.45 uur ds. J.J. Tanis; Nieuwerter Aa 19.30 uur ds. G. Pater; Scherpenisse 19.30 uur ds. A. Schot; Waardenburg 19.30 uur ds. G. Beens; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. A. Verschuure.

VRIJDAG 24 AUGUSTUS 2018

Barneveld-Centrum 15.00 uur (huw.bev.) ds. E.J. Boudewijn; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.00 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; Gravenzande 14.00 uur (huw.bev.) ds. H.A. van Zetten; Kootwijkerbroek 14.15 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Scherpenzeel 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN-ZONDAG 19 AUGUSTUS 2018

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart;

Advertenties

Topkwaliteit PVC vloeren + egaliseren en vakkundig leggen € 49,95 per m².
Thuiservice "DE VLOERENKONING.NL"
(landelijke dekking) 06-19557166

TE HUUR IN EDE/LUNTEREN;

voorkant van boerderij.
Beg.gr: keuken, woonk, hal, toilet, douche, sl.kamer. 1e verd: 2 sl.kamers en grote overloop, berging. Tel: 0318-484693

PSALMZANGAVOND + bovenstem
ORGANIST: PIETER HEYKOOP
Doornspijk – Herv. Dorpskerk
D.V. za. 25 aug. - 19.30 uur

Ruime vakantiecaravan te huur.

2 persoons. Dichtbij Blokzijl en (Ger.Gem. Emmeloord).
Bij een boerderij met 3000m²!
Ontdek wat het groen in de Weerribben kan doen! **Info: jrabbers@outlook.com**

Niet-ritmische PSALMZANGAVOND GOUDA

Organist: **Peter Wildeman**
Inleidingen: **J. Mastenbroek**
m.m.v. de Bovenstemgroepen
Waddinxveen & Wouterswoude

Ger. Gem. Gouda
Nieuwe Gouwe O.Z. 2b
D.V. 25 augustus 2017
Aanvang 19.30 uur

Kees van Asselt
begravenisondernemer

Oor een waardige en stijlvolle verzorging met aandacht voor persoonlijke wensen.

Vraag **GRATIS** ons 'laatste wensen' boekje aan.

Woudenberg e.o. m. 06 15 45 11 30 i. www.kvanasselt.nl

Ga jij volgend jaar studeren?

Kom op DC, dé plek voor verdieping en vriendschap!

Je bent van harte welkom op onze introductiedag op

D.V. 30 augustus 2018 in Utrecht

Meld je aan via de website!

www.depositumcustodi.nl

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

WELKOM OP DE CGO

Reeds aangemeld voor één van de CGO-cursussen?

De CGO A-/B-cursussen starten op D.V. zaterdag 8 september in **Amersfoort, Dordrecht, Goes en Rijssen**. In **Gouda** start de A-/B-cursus op donderdag 6 september.

In het spoor van Dordt is een boeiende cursus in **Gouda**. Start 20 september. De thema's komen ook aan de orde tijdens **zes** zaterdagochtenden van de **C-cursus** in Amersfoort, Dordrecht en Goes. Start: 22 september. Docenten: ds. J. J. van Ekeveld; dr. W. Fieret; ds. W. Harinck; ds. W. A. Zondag; ds. B. Labee; ds. D. de Wit; ds. B. van der Heiden; dr. C. A. de Niet; ds. W. Visscher e.a.

Voor aanmelding en informatie: www.cgo.nu

Welkom op onze site!
Ruim 60.000 boeken op:
www.derooboeken.nl

open
HUIS

OORDEN
staete

115 huurappartementen in Rotterdam
WWW.OORDENSTAETE.NL

Iedere **donderdag-
middag** van 15:00
tot 18:00 uur:
open HUIS

Kom de
model-
woning
Bekijken!

Het voormalige Avondrust
wordt momenteel grondig
gerenoveerd. Wilt u een
appartement huren in
Oorden Staete Rotterdam?
Bezoek het open huis!

Indicatie huurprijs:
€ 630 tot € 830 per maand
Lage energiekosten (label A+)

Meer informatie?
010 207 58 58 (Cedrah)

Oorden Staete
Nudenoord 38
3079 ZH Rotterdam

Cedrah
Wonen - Zorg - Diensten

**Kom jij bij ons het
verschil maken?**

Beth-San, Moerkapelle:

- Begeleider, 28-32 uur per week
- Begeleider (slaapdiensten), uren in overleg

De Akker, Bodegraven:

- Begeleider De Rank, 24-32 uur per week
- Begeleider moeilijk verstaanbaar gedrag woning 10, 28-36 uur per week
- Begeleider moeilijk verstaanbaar gedrag woning 20, 28-36 uur per week
- Begeleider woning 14, 18-24 uur per week.

Solliciteer via werkenbij.siloah.nl

Siloah richt zich op het bieden van zorg en ondersteuning aan mensen met een handicap waarbij de vraagstelling van de cliënt centraal staat. Siloah maakt deel uit van Zorggroep Sirjon.

Siloah

ACHTERBERG (RHENEN)
D.V. zat. 1 sept. **fiets-/autotocht en markt**
t.b.v. kerkbouw OGGiN. Startpunt/markt:
Cuneraweg 86 Rhenen.
Info: www.klompfietsstocht.nl
of 06 534 077 79

BBV

**Barneveldse
Begrafenis
Vereniging**

*voor een eervolle, eenvoudige
verzorging van begrafenissen
in Barneveld en omstreken*

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegrafenisvereniging.nl

H Heijkop's
Houtsnijwerk
Houtsnijwerk.nl

Uw trouwtekst in hout uitgesneden?

Tel. 0418-551383

www.houtsnijwerk.nl

Theorie en praktijk bij elkaar gebracht

- WAARDEVOLLE CATECHISATIEMETHODES -

- Alle lessen in deze methodes zijn ingedeeld in een vaste volgorde.
- De eerste pagina geeft de vragen van de betreffende methode. Op de tweede pagina volgt de Leestekst: een leesstukje dat een korte samenvatting geeft van het onderwerp met behulp van een erbij passende Bijbeltekst.
- Daaronder staan de Kernbegrippen. Die helpen om allerlei uitdrukkingen en woorden te begrijpen, die in de huidige taal steeds minder gebruikt worden.
- Van bijzondere betekenis zijn de Leervragen en de Ankerplaatsen die op de derde en vierde pagina van iedere les staan.
- Ankerplaatsen dienen om de leer van de Bijbel te verankeren. Hiervoor worden voorbeelden gebruikt uit het dagelijks leven en uit het geestelijk leven van Gods kinderen. Zo komen theorie en praktijk bij elkaar.

SYNODALE COMMISSIE CATECHESE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAN HET WOORD GETROUW

Nieuw!

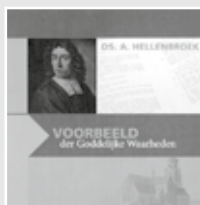

Versijnt DV eind augustus

- Deze nieuwe catechisatiemethode biedt handreiking aan jongeren van nu die bij het leren sterke behoefte hebben aan praktische herkenning. Bronnen uit de Bijbel, de belijdenisgeschriften, de kerkgeschiedenis en de actualiteit zijn daarbij onmisbaar. Zo kan tevens geprobeerd worden om de catechisanten weerbaarder te maken in een sterk ontkerstende omgeving waarin zij hun plaats innemen.
- Geb. 91 blz. | **Prijs: € 9,50**

A. Hellenbroek
**VOORBEELD DER
GODELIJKE
WAARHEDEN**
(3 delen)
twintig lessen per
deel (genoeg voor
een seizoen)
Geb. 80 blz.
Prijs: € 9,50 per deel

Heidelbergse
Catechismus
DE ENIGE TROOST
(3 delen)
twintig lessen per
deel (genoeg voor
een seizoen)
Geb. 80 blz.
Prijs: € 9,50 per deel

**KERNBEGRIJPPEN
UIT DE
GEOLOFSLEER**
*Voorbeeld der
Godelijke
Waarheden*
Geb. 35 blz.
Prijs: € 4,95

**KERNBEGRIJPPEN
UIT DE
GEOLOFSLEER**
*De enige troost
Heidelbergse
Catechismus*
Geb. 35 blz.
Prijs: € 4,95

*Geschikt voor de bovenbouw
van de basisschool,
voor de zondagsschool of
voor de huisgodsdiens!*

Verkrijgbaar bij de boekhandel

Gebr. Koster
Nairacstraat 17, Barneveld
tel. 0342 – 41 69 86

gebrkoster.nl

Reformatrice Psychologenpraktijk Nederland

Reformatrice Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer
T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

Cursus John Owen

Nieuw De Heilige Geest
Zijn Gaven en Zijn Kracht

Owens levenswerk en een grondige studie naar het wezen en het werk van de Heilige Geest
meer cursussen zie site

www.cursussenoudvaders.nl
tel. 0118-583025 /0172-532796

kina
begravenisverzorging

D.W. Schipper J. Kooijman
010-458 31 12 0182-58 39 32
Capelle a/d IJssel Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Toe aan het opfrissen en/of onderhouden van uw (kerkelijk) orgelspel?

Meld u dan aan bij de praktijk van Gijsbert Lekkerkerker (vak-organist) in de Herv. Kerk van Harmelen, Veen en Puttershoek. B.v. om de 14 dagen. Orgellessen vanaf 7 jaar en ouder. Orgelliteratuur, improvisatie (Psalm met 12 variaties). Harmonieeler en registratie is ook mogelijk. Plus 2x per jaar het zelf bespelen van grote 3-klavierorgels in Nederland.
Info: Gijsbert Lekkerkerker, tel: 0348 444780,
e-mail acg.lekkerkerker@planet.nl
website: www.gijsbertlekkerkerker.nl

Mediation of bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

Vakantie vieren in Yerseke en omgeving?
www.bluegreenholiday.nl

Tegels... als geen ander

Ook bij Kroon TEGELOUTLET veel keuze, vanaf € 3,95 / m²

Vloertegels en wandtegels
Meer dan duizend soorten
Vakkundig advies en gelegd
Vloerverwarming
Altijd scherpe prijzen

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

NU OOK IN DE HOEKSCHE WAARD

VAN WAGENINGEN
BEGRAFENISVERZORGING

Na ruim 50 jaar als familiebedrijf op Goeree-Overflakkee werkzaam te zijn geweest willen wij onze activiteiten uitbreiden naar de Hoeksche Waard.

Ons familiebedrijf kenmerkt zich door betrokkenheid, betrouwbaarheid en persoonlijk contact.
Wij verzorgen alleen begrafenissen.

Voor informatie:
J. van Wageningen
Westdijk 31, 3244 BM Nieuwe Tonge
Telefoon 0187 651616 Mobiel 06 53241569

www.begravenisverzorgingvanwageningen.nl

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E gjvanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-57773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober) voor het buitenland*: € 150,00 per jaar *afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

de Saambinder *Bewuste keuze*

Ds. Labee over: **Verbonden**

In mijn catechisatietijd was er destijds veel te doen over de leer van de drie verbonden. Maar hoe zit het met allerlei andere verbonden waarover we in de Heilige Schrift lezen? Waarom de nadruk op het werk- en genadeverbond?

Verbondsgewijze

We ontvingen van de vraagsteller een lijstje met daarop vermeld vindplaatsen uit de Bijbel van verbonden. We citeren: 'het Abrahamitische verbond, het Kanaänitische, het Levitische en het Davidische verbond; verder het nieuwe verbond, het verbond over Jeruzalem, het verbond van Sinaï en het vredesverbond'. Tegelijk was het de vrees van de vraagsteller dat het weinig aandacht schenken aan deze verbonden te maken heeft met de 'vervangingstheologie' (kortweg de idee dat de kerk volledig de plaats van Israël heeft ingenomen).

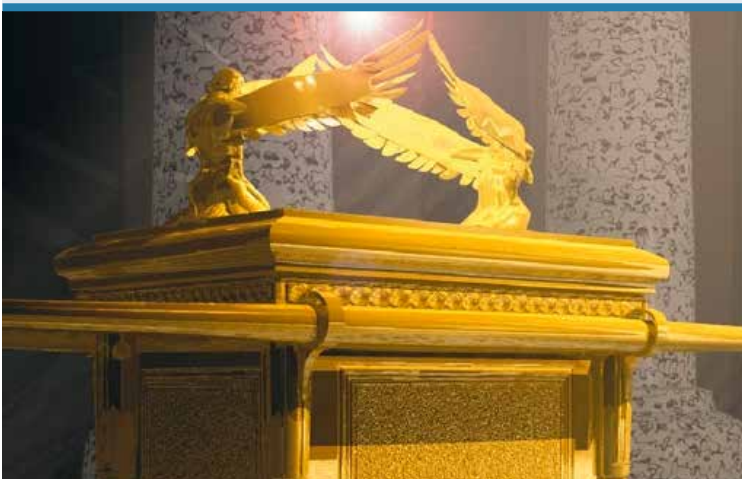
Over dat laatste kunnen we de vraagsteller hopelijk geruststellen. Vanuit Romeinen 9 tot en met 11 trekken we in onze gemeentekring de zuivere paulinische lijn waarin de eenheid van het oude en het nieuwe verbond in het eeuwige verbond der genade schittert. Daarbij is de doop in de plaats van de besnijdenis gekomen en de dag des Heeren in de plaats van de sabbat, maar niet de kerk in de plaats van Israël. Dat is de verborgenheid van het verbond der genade.

Wat al de genoemde verbonden betreft, natuurlijk hebben die een plaats en betekenis in de Heilige Schrift. Het lijstje is zelfs nog wel uit te breiden want het verbond neemt in de Schrift een grote plaats in. Niet minder dan 287 keer lezen we het Hebreeuwse woord voor verbond in het Oude Testament. Graag verwijzen we naar het onlangs

verschenen boek 'Het onwankelbare verbond', onder redactie van onze ambtsbroeders G. Clements, J.J. van Ekeveld en P. Mulder. In deze mooie studie komen nog allerlei niet genoemde verbonden aan de orde. De bekende vraag die ds. A. Hellenbroek (1658-1731) in zijn vragenboekje stelt 'Heeft God nog een bijzonder bestuur omtrent de mens?', krijgt een bevestigend antwoord. Generaties jongeren leerden en leren het antwoord: 'Ja; die regeert God verbondsgewijze'. Wanneer het in de theologie over het verbond gaat, beperken we ons (met alle lijnen en dwarsverbanden die er te trekken zijn) tot het werkverbond, het genadeverbond en het verbond der verlossing. Want met de tweede leeruitspraak van 1931 is uitgesproken: 'Dat de Heilige Schrift slechts spreekt van twee verbonden in betrekking tot des mensen eeuwige staat, namelijk het verbond der werken en het verbond der genade'. Terecht mag dus de nadruk vallen op deze beide verbonden.

Verbondsleven

Maar we haasten ons om daar nog iets aan toe te voegen. Als een zondaar ontdekt een verbondsbreker te zijn in ons oude verbondshoofd Adam, blijft er maar één verbond over. Om met de Westminster Confessie te spreken: 'Toen de mens door zijn val zich ongeschikt gemaakt had voor het leven dat krachtens dat verbond zou worden ontvangen, heeft het de Heere behaagd een tweede verbond te maken. Dit wordt gewoonlijk het verbond der genade genoemd. Daarmee biedt Hij uit vrije genade aan zondaren leven en zaligheid door Jezus Christus, terwijl Hij van hen geloof in Hem vereist, opdat zij behouden worden. En Hij belooft Zijn Heilige Geest te geven aan allen die tot het leven verordineerd zijn, zodat Deze hen gewillig maakt en in staat stelt om te geloven'. Eeuwig wonder als er verbondsonderhandelingen mogen komen, een inwilliging door Gods Geesteswerk in de ziel van dit verbond en een verbondsleven. In bovengenoemd boek worden hierover treffende zaken beschreven onder meer vanuit ds. A. Hellenbroek en ds. P. Immens (1164-1720). Onder het Oude Testament werd dit alles overigens ook heerlijk uitgebeeld met de ark des Verbonds des HEEREN. Daarin lag de wet, maar daarop lag het verzoendeksel met het bloed dat heenwees naar het Hoofd van het genadeverbond, Jezus Christus.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.